

**2007 MALÎ YILI GENEL VE KATMA BÜTÇE
KANUN TASARILARI İLE 2005 MALÎ YILI GENEL
VE KATMA BÜTÇE KESİN HESAP KANUNU
TASARILARININ PLAN VE BÜTÇE
KOMİSYONU GÖRÜŞME
TUTANAKLARI**

BAŞKANVEKİLİ: Mehmet Altan KARAPAŞAOĞLU (Bursa)

-----O-----

06.11.2006

İÇİNDEKİLER

- Diyanet İşleri Başkanlığı
- Türkiye İstatistik Kurumu
- Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı
- Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü
- Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- Gümrük Müsteşarlığı
- Dış Ticaret Müsteşarlığı
- İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi

.....
BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Tütüncü.

Sayın Hamzaçebi.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanlar, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, bürokrasinin çok değerli temsilcileri; ben konuşmamı Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Gümrük Müsteşarlığının görev alanına ilişkin bazı konularda değerlendirmeler yaparak tamamlamak istiyorum. Zaman kalırsa, Türkiye İstatistik Kurumunun istatistik faaliyetlerine ilişkin kısa bir değerlendirmemi de sizlere anlatmaya çalışacağım.

Dış Ticaret Müsteşarlığından sorumlu Sayın Bakan, küreselleşme ve inovasyon kavramlarına vurgu yaparak bize dünya ticareti ve bu çerçevede Türkiye'nin dış ticareti konularında kapsamlı bilgiler verdiler, değerlendirmeler yaptılar. Kendine has üslubuyla bazı hedefler de belirttiler, küreselleşmeyi ya içselleştireceğiz ya yenilikçi olacağız ya da batacağız gibi oldukça iddialı cümlelerle güzel bir sunuş yaptılar. Ben de müsaade ederseniz bu küreselleşme konusundan konuma girmek istiyorum.

Hepinizin bildiği gibi 1989 yılında Berlin duvarının çöküşüyle simgelenen sürecin sonunda Sovyetler Birliği dağılmış, bu dağılma sonrasında da piyasa ekonomisi dünyadaki birkaç ülke dışında bütün ülkelere hâkim olmuştur. Bu sonuç, birçok düşünür, felsefeci veya başka hangi sıfatlarla isimlendirirsek isimlendirelim kişiler tarafından liberal demokrasinin zaferi olarak ilan edilmiştir. Tarihin sonu gibi kavramlar veya medeniyetler çatışması gibi kavramlar bu sürecin yarattığı kavramlardır. Küreselleşme hemen hemen her gün günlük konuşmamızda kullandığımız bir kavram oldu. Küreselleşmeyi, sanki sihirli bir kelime gibi ne zaman kullanırsak, ne zaman bu kelimeye sarılırsak ne zaman bunu hedef olarak benimserseniz çözümler orada hazır bize gelecek gibi algılama var.

Değerli arkadaşlar, yine 80'lerin başındaki mali krizler ve 90'lı yıllardaki ödemeler dengesi krizleri dünyada ticaretin ve ekonominin yeniden kurgulanması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu ihtiyacın ortaya çıkışı bilgi ve iletişim teknolojilerindeki değişimin yoğunlaştığı bir sürece rastlar. Her ikisi birlikte küreselleşme dediğimiz kavramı dünyanın gündemine getirip oturtmuştur. Küreselleşme nedir diye baktığımızda bunun alt yapısının 80'lerin sonunda, 90'ların başında Washington konsensüsü olarak isimlendirdiğimiz, Washington mutabakatı da diyebileceğimiz bir belgeyle oluşturulduğunu görüyoruz. Bu belgenin hedefi, bu belgede kabul edilen prensiplerin hedefi dünya ticaretinin önündeki engelleri kaldırmak, sermaye hareketlerinin önündeki engelleri kaldırmak, deregülasyonu hızlandırmak ve özelleştirmeyi hızlandırmak. Başlıca dört ana grupta -başka bazı tali hedefleri de var ama- hedefi olan Washington mutabakatının bu hedefleri eğer uygulamaya intikal ederse dünya ekonomisi âdeta tek bir ekonomiye dönüşecek. Yükselmekte olan ekonomiler veya gelişmekte olan ekonomilerin gelişmiş olan ekonomilere entegrasyonu gerçekleşecektir.

Küreselleşmenin kurumları, Dünya Ticaret Örgütüdür, IMF'dir; ekonomik alanındaki kurumları bunlardır. Bu bir gerçektir. Küreselleşme karşı çıkılarak, durularak önlenebilecek bir olay değildir. Küreselleşme bir gerçektir; bunu bütün dünya yaşıyor, Türkiye de yaşıyor. Ben bunu küreselleşmeyi içselleştirmek yerine başka bir kavramla, cümleyle ifade etmeyi tercih ederim. Küreselleşme bir gerçek olduğuna, bundan kaçınmak mümkün olmadığına göre küreselleşmeyi ne kadar iyi yönetebilirsiniz, kendi ülke şartlarınıza ne kadar iyi uyarlayabilirsiniz bundan o kadar az zararla kurtulursunuz veya o kadar fazla yararı elde etmiş olursunuz. Yoksa, tek başına küreselleşmeyi içselleştirmek, küreselleşmeye Türkiye'yi dâhil etmek, hiçbir önlem olmaksızın bu süreci yaşamaya kalkışmak Türkiye'de, Türk imalat sanayinin çökmesi gibi bir sonucu beraberinde getirir.

Yaşıyoruz, iki yıldır Türkiye'ye olağanüstü ölçüde doğrudan yabancı yatırım gelmektedir, gelmiştir. 2005'te 9,7 milyar dolarlık bir yatırım gelmiştir. 2006 Ağustos sonu -yanlış hatırlamıyorsam- 12 milyar dolar civarında bir yatırım gelmiştir, toplam 21-22 milyar dolarlık 2005 başından bu yana bir doğrudan yabancı yatırım girişi söz konusudur. Ancak, bunun dağılımına baktığınızda yeni yatırım için gelen bir yabancı sermayenin olmadığını görürsünüz, hemen hemen tamamı ya gayrimenkul satın almak için veya Türkiye'deki şirketleri satın almak için gelmiş olan yabancı sermayedir veya doğrudan yabancı yatırımdır. Eğer siz küreselleşmeyle ilgili önlemlerinizi almazsanız, küreselleşme süreci tek başına Türkiye'yi çıkışa götürme şansına sahip değildir. Sermaye hareketlerinin serbest olduğu bir dünyada biz de bu hareketleri tamamen serbest bırakalım dediğimiz anda Türkiye'nin bundan ne kadar kârlı çıkacağı tartışmalıdır değerli arkadaşlarım.

Buradan hareketle dış ticaret verilerine ilişkin bir değerlendirme yapmak istiyorum. 2007 yılı bütçesi de 2006 ve önceki yıl bütçelerinde olduğu gibi yine yüksek bir cari açığa dayanmaktadır. Yüksek cari açığın temelinde de yüksek dış ticaret açığı yatmaktadır. Ancak yine de 2007 yılı programında öngörülen cari açığın 2006 programından hem millî gelire oran olarak hem de nominal olarak daha düşük olarak tespit edildiğini söylemeliyim. 2006'da 30,7 milyar dolar olan cari açığın 2007'de 30,4 milyar dolara inmesi öngörülmektedir. Yine 2006'da 52 milyar dolar olan dış ticaret açığı da programa göre 2007 yılında 54,7 milyar dolar olarak planlanmıştır. Şimdi bugüne kadarki dış ticaret dengesi hedeflerine ve cari açık hedeflerine baktığımızda Hükümetin bu konuda başarılı olmadığını görüyoruz. Programlanan hedefler ile gerçekleştirmeler arasında çok büyük sapmalar olmuştur; bunu geçtiğimiz yıllar bütçelerinde vermiştik. Yüzde 100'ü aşan oranlarda bir sapma söz konusu olmuştur. Her yıl 8-10 milyar dolar civarında bir cari açık hedefinde sapma söz konusu olmuştur. 2006 yılı yıl sonu programında yıl sonu hedefine göre de bu sapma biraz düşük planlanmış yüzde 40'lar civarında bir sapma gerçekleşecektir başlangıçta öngörülen hedefe kıyasla. Ancak,

bugüne kadar her sene 8 ila 10 milyar dolar civarında artan cari açığın 2007 yılında nasıl 30,7 milyar dolardan, 30,4 milyar dolara ineceği programda açıklanmamıştır. Bunun varsayımları tutarlı değildir. Bu açığa ulaşmayı sağlayacak varsayımlar 2007 yılı programında maalesef yoktur; ben bunları göremedim, neresinden bakarsanız bakın, kur varsayımından bakın, toplam tüketimden bakın, toplam yatırımdan bakın, bunların hiçbiri cari açıkta bir azalmayı göstermiyor.

Bakın, dış kaynak girişi 2007 yılında 2006'ya kıyasla gayri safi millî hasılanın yüzde 8,2'sinden, yüzde 7,8'e incek gözüküyor. 0,4 puanlık bir azalış var. Toplam tüketime bakıyoruz, toplam tüketimde yine bir azalış söz konusu 83,4'ten, 82,9'a düşüyor 2007'de. Toplam tüketimin dağılımına bakıyoruz, kamu tüketiminde bir artış var 12,4'ten 13'e çıkıyor. Özel tüketimde bir azalış var 71,1'den 69,9'a düşüyor 2007'de toplam tüketim. Toplam tüketimin azalacağı varsayımı var. Kendi içinde ilk bakışta tutarlı gibi gözükse de bu varsayım sonuçta iç tasarrufların artacağını, böylece de cari açığın azalacağını bize söylemek istiyor. Ancak bu varsayımları irdelediğimizde ekonomideki kamu harcanabilir gelirinin 2007'de azaldığını görüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Kamu harcanabilir gelirini bulurken toplam devlet gelirlerinden cari yardımları ve sosyal transferleri düşüyoruz, düşükten sonra kamu harcanabilir gelirinde büyük bir azalış meydana geliyor. Cari harcamalar ve sosyal transferler toplumun tasarruf kesimlerinin hem faiz transferi vardır hem diğer transferler. Bunların bir bölümü toplumun tasarruf eğilimi düşük kesimlerine yapılan transferlerdir. Bu transferler sonucu toplam tüketimin azalacağını söylemek mümkün değildir. Yani, cari açık yine diğer yıllarda olduğu gibi 2007'de de tutmayacaktır; suni, sanal dengelerle program buraya gelmiştir. Sayın Bakan bu dengelerin kurulmasında ne kadar söz sahibidir bunu bilemiyorum; ama, bu programın, bu dengenin savunulabilir yanı yoktur. Öyle zannediyorum ki, Sayın Bakan da bu nedenle bu dengeleri savunma ihtiyacına girmedi.

Dış ticaret açığının, cari açığın gerisindeki dış ticaret açığındaki artışı söyledim, bakın, yine bir rakam vereceğim, ihracatın ithalatı karşılama oranı Dış Ticaret Müsteşarlığının web sayfasından aldığım rakamlara göre giderek düşüyor, en son ağustos ayı burada yüzde 60 düzeyindedir. Bize mevcut görüştüğümüz bütçenin 2006 yıl sonu tahminî olarak sunduğu rakam yüzde 61,6'dır. Oysa bu 60'luk rakam 2001 krizinden bu yana gördüğümüz en düşük rakam, ocak ayı rakamı da 62,7'dir. Varsayalım ki 61,6 olarak ihracatın ithalatı karşılama oranı 2006'da gerçekleşti; bunun 2007 bütçesine 63,5 yükseldiğini görürüz. Hangi kur önleмиyle hangi ihracat önleмиyle veya ithalattaki hangi önleмиle siz ihracatın ithalatı karşılama oranının yükseleceğini varsayıyorsunuz. Bu mümkün değil, yani, İthalat Genel Müdürlüğü tabii ki kendi görev alanına ilişkin konularda etkin önlemler alıyor olabilir, ama bu konu İthalat Genel Müdürlüğü'nün görev alanındaki önlemlerle önlenebilecek bir konu değildir. Uygulanan programın kur politikasının tartışılmasını gerektirir, mevcut kur düzeyinin tartışılmasını gerektirir. Kur varsayımı bu cari açık, bu dış ticaret açığı varsayımıyla tutarlı değil. Kaldı ki, 2006 yıl sonu cari açığının da 30,7 milyar doların daha üzerinde gerçekleşeceği kanaatindeyim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bu değerlendirmeden sonra ben Dış Ticaret Müsteşarlığı ve Gümrük Müsteşarlığının görev alanına ilişkin bazı konularda bazı değerlendirmeler...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi, ikinci uzatmayı veriyorum.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Toparlayayım Sayın Başkan.

Birincisi, Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü'nün İstanbul-Yeşilköy Atatürk Havalimanı Serbest bölgesinde bir fuarcılık şirketine yapmış olduğu tahsis tamamen yasalara aykırı bir tahsistir. Halen 80 dönüm civarında bir arazide yaklaşık 10-11 milyon dolar kira bedeliyle faaliyet gösteren bir

şirkete yaklaşık aynı büyüklükte bir arazi, 80 dönümlük bir arazi yıllık 400 bin dolar bedelle kiraya verilmiştir. Bunun hiçbir açıklaması olamaz. Yıllık 10-11 milyon dolar kira bedeli ödeyen bir şirket, hemen bitişindeki bir araziye yıllık 400 bin dolar kira bedeliyle gidiyorsa bunun bir açıklaması yoktur. Sayın Bakan, bugüne kadar tatmin edici bir açıklamada bu konuda bulunamamıştır.

Gümrük Müsteşarlığıyla ilgili konuları üzüntüyle izliyorum. Devletin Gümrük Müsteşarlığı gibi çok ciddi bir kurumunun bu kadar önemli bir tartışmanın içinde olmasını üzüntüyle izliyorum, Sayın Bakanın tutumunu da üzüntüyle karşılıyorum. Grup Başkanvekilimiz Sayın Kemal Anadol'un bu konudaki açıklamalarını, ikna edici belgelerle mukabil açıklamalarla çürütecek gibi bir amacı benimsemek yerine bunların bit pazarında bile satılmayan, pazarlanamayan mallar olduğunu söyleyerek böyle bir söyleme yönelmiş olmasını onun gerçekte açıklamalarının çok kuvvetli olmadığını gösteriyor.

Sayın Bakanın açıklama olarak bize dağıttığı belgelerde LPG kaçakçılığıyla ilgili açıklamasının beni ikna etmediğini söylemeliyim. İlgili daire başkanının bu konuda muhalefet şerhi var açıklamasını Sayın Başkan, Sayın Bakanımız: "Efendim, zaten o muhalefet şerhinden önce o daire başkanının dediği toplantılar gerçekleştirilmiştir" diyor. İlgili daire başkanı bu LPG kaçakçılığı yapan şirketlere yeniden faaliyet izni verilmesi yönündeki geniş kapsamlı toplantıya muhalefet şerhi vermiş. Sayın Bakanın notlarından anladığım bu muhalefet şerhiyle ilgili daire başkanı diyor ki: "Böyle geniş bir toplantıyla bunun çözülme şansı yok, her kurum kendi görüşünü açıkça yazsın, beyan etsin, yazışmalarla bu görüş alınsın, böyle toplantıda sanki mutabakat varmış gibi bir hava yaratılıyor, böyle bir şey yok, buna karşıyım" diyor. Sayın Bakan açıklamasında diyor ki: "Daire başkanının dediği husus bir hafta önce zaten yapılan toplantıyla gerçekleştirilmişti." O zaman soruyorum, bir hafta önce gerçekleştirilmişse, bir hafta sonra yapılan toplantıda daire başkanı neden muhalefet şerhi koyuyor? Kaldı ki, gümrük müfettişleri LPG kaçakçılığı yaptığını tespit etmişse bir şirketin efendim hukuken sorumlu oluruz

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Son cümlem...

Biz buna izin verelim şeklinde bir kaygıya girilip izin verilmesinin nedenini anlamak mümkün değildir. İzin verilmemesinin gerekçesi ortadadır. O raporlara dayanılır bu izin verilmez. Kişi yargıdan kazanırsa, bir yargı kararı getirirse, o yargı kararına göre idare hareket eder. Ben bu açıklamayı samimi bulmuyorum. Diğer konulardaki açıklamaları da yine samimi bulmadığımı ifade etmeliyim.

Türkiye İstatistik Kurumunun millî gelir hesapları güven vermiyor. İstatistik Kurumu bu konuda kamuoyunu aydınlatmıyor. 2005 yılı millî gelir büyümesi yüzde 5 programlanmıştı, herkes yüzde 6 civarında bir büyüme beklerken, Türkiye İstatistik Kurumunun açıkladığı büyüme oranı yüzde 7,6 veya 7,4 idi, yanlış bir rakam vermeyeyim. Bunu o zaman herkes şaşkınlıkla izledi. Türkiye İstatistik Kurumu Başkanımız da bunu hayretle olmasa bile bu sonuca şaşırıldığını kendisi ifade etti ve elimizde yeterli uzman eleman yok gibi bir açıklamasını ben basından okudum. Ben rica ediyorum, millî gelir hesaplarıyla ilgili Sayın Bakanımız burada sunuşunda Avrupa Birliğiyle ortaklaşa yürüttüğümüz proje yürüyor, bunun sonucunda yeni bir millî gelir hesabı yapılacak, kamuoyuna açıklanacak. Bu neden açıklanamıyor? Yani millî gelir hesaplarında herkes 2005 yılında yüzde 6 beklerken, herkes için sürpriz olan geriye doğru dönüp birinci, ikinci, üçüncü çeyreği de değiştiren bir millî gelir hesabı çıkıyorsa, bu neden ayrıntısıyla kamuoyuna açıklanmıyor? Ayrıca, bu metodoloji değişikliği neden sonuca ermiyor, sona ulaşmıyor? İstihdam verileri, işgücüne katılma oranındaki düşüşü de bugüne kadar Türkiye İstatistik Kurumu açıklamış değil. İşgücü artıyor, nüfus artıyor, ama

işgücüne katılma oranı azalıyor, yani insanlar çalışmak istemiyor. Büyük bir sosyal bunalım mı var o zaman? Bu açıklanmalıdır.

Yeteri kadar uzun oldu herhalde, süremi aştıım. Burada bitiriyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.